

Ý nghĩa Ngày Đức Phật nhập Niết bàn

Ngày Rằm tháng Hai vào năm 544 TCN, Đức Phật Thích Ca đã nhập Niết Bàn. Ngay lúc ấy, mặt đất rung động mạnh. Trời, người, muôn vật đều khùng khiếp kinh hoàng. Chư Thiên Trời Đao Lợi ở giữa hư không rải hoa như tuyết rơi để cúng dường Đức Bổn sư Từ phụ Thích Ca Mâu Ni Phật nhập Niết bàn.

Lịch sử Phật Niết Bàn

Từ khi thành đạo dưới gốc cây Bồ Đề cho đến ngày nhập diệt, trải qua một thời gian 49 năm, Đức Phật đã đi khắp xứ Ấn Độ rộng lớn bao la, hết nước này đến nước khác. Hễ chỗ nào có chân Ngài đến là ánh Đạo vàng bừng tỏa huy hoàng. Ở đâu có ánh Đạo vàng đến, thì tà giáo và ngoại giáo lui xa dần, tan biến như những làn mây, như những bóng tối, tan biến trước bình minh đang lên. Giọng thuyết pháp của Ngài có cái oai lực như tiếng sấm rỗng, làm cho cảm thú phải khiếp phục, như tiếng hải triều lên, lấn át tất cả bao nhiêu tiếng tí tê của côn trùng, chim chóc. ((Tham khảo Phật học Phổ thông, HT. Thích Thiện Hoa)

Đức Phật là người yêu làng mạc núi rừng, yêu nếp sống hài hòa với môi trường thiên nhiên, thương sự sống muôn loài

Đức Phật là người hạnh phúc!

Đạo Bồ Đề từ đây đã ăn sâu gốc rễ trên đất nước Ấn Độ rộng lớn, và trở thành một tôn giáo chính của các nước lớn nhỏ thời bấy giờ tại xứ Ấn Độ. Đức Phật sau khi tự giác, đã giác tha và đến khi giác hạnh của Ngài đã viên mãn thì Phật đã 80 tuổi. Đến đây, sắc thân tứ đại của Ngài cũng theo luật vô thường mà biến đổi, yếu già. Năm ấy Ngài vào hạ ở rừng Sa La trong xứ Câu Ly, cách thành Ba La Nại chừng 129 dặm.

Một hôm, Ngài gọi ông A Nan đến và bảo rằng: “A Nan ! Đạo Ta nay đã viên mãn. Như lời nguyện xưa, nay Ta đã có đủ 4 hạng đệ tử: Tỳ Kheo, Tỳ Kheo Ni, Ưu Bà Tắc và Ưu Bà Di. Nhiều đệ tử có thể thay Ta chuyển xe Pháp, và Đạo cũng đã truyền bá khắp nơi. Bây giờ Ta có thể rời các người mà ra đi.

Thân hình Ta, theo luật vô thường, bây giờ như một cỗ xe đã mòn rã. Ta đã mượn nó để chở Pháp cũng đã lan khắp nơi, vậy Ta còn mến tiếc làm gì trong cái thân tiều tụy này nữa? A Nan ! Trong ba tháng nữa Ta sẽ nhập Niết bàn.

Tin đức Phật sắp vào Niết bàn, lan ra như một tiếng sét. Các đệ tử Ngài đi truyền giáo ở các nơi xa, lục tục trở về để cùng đấng Giác Ngộ chia ly lần cuối.

Trong thời gian ba tháng cuối cùng, Đức Phật vẫn không nghỉ ngơi, mà vẫn tiếp tục đi truyền đạo. Một hôm, Ngài đi thuyết pháp ngang qua một khu rừng, gặp một người làm nghề đốt than, ông Thuần Đà, thỉnh Ngài về nhà để thọ trai. Ngài im lặng cùng các đệ tử đi theo ông. Đến nhà, ông Thuần Đà dọn ra cúng dường Ngài một bát cháo nấm.

Thụ trai xong, Phật cùng các đệ tử lại từ giã ông Thuần Đà ra đi. Được một khoảng đường, Ngài giao bình bát cho ông A Nan và truyền treo võng lên trong rừng cây Sa La để Ngài nằm nghỉ. Ngài nằm xuống võng giữa hai cây Sa La, đầu trở về hướng Bắc, mình nghiêng về phía tay phải, mặt xây về phía mặt trời lặn, hai chân chéo vào nhau.

Nghe tin Ngài sắp nhập Niết Bàn, dân chúng quanh vùng đến kính viếng rất đông, trong số ấy có một ông già ngoài tám mươi tuổi, tên Tu Bạt Đà La đến xin xuất gia. Ngài hoan hỷ nhận lời. Đó là người đệ tử cuối cùng trong đời Ngài.

Lúc bấy giờ các đệ tử Ngài đều có mặt đông đủ, chỉ trừ ông Ca Diếp vì đi thuyết pháp xa, chưa kịp về. Ngài hội tất cả đệ tử và tín đồ đến quanh Ngài và dặn dò một lần cuối. Ngài Phú chúc như sau:

- Y, bát của Ngài sẽ truyền cho ông Ma Ha Ca Diếp
- Các đệ tử phải lấy Giới luật làm thầy.
- Ở đầu các Kinh, phải nêu lên dòng chữ: “Như thị ngã văn”.
- Xá lợi của Ngài sẽ chia làm 3 phần: một phần cho thiên cung, một phần cho long cung, một phần chia cho 8 vị Quốc vương ở Ấn Độ.

Dù thân mang bệnh nhưng Phật vẫn nhận lời xuất gia cho vị đệ tử cuối cùng là ông Tu Bạt Đà La. Sau đó, Phật lại nhiều lần hỏi các đệ tử rằng có còn vấn đề gì cần hỏi nữa không để Phật giải thích luôn. Điều này cho thấy lòng từ của Phật vô cùng vĩ đại, dù đau đớn bởi thân thể nhưng vẫn luôn lo lắng cho mọi người.

Dù thân mang bệnh nhưng Phật vẫn nhận lời xuất gia cho vị đệ tử cuối cùng là ông Tu Bạt Đà La. Sau đó, Phật lại nhiều lần hỏi các đệ tử rằng có còn vấn đề gì cần hỏi nữa không để Phật giải thích luôn. Điều này cho thấy lòng từ của Phật vô cùng vĩ đại, dù đau đớn bởi thân thể nhưng vẫn luôn lo lắng cho mọi người.

Sau đây là lời phú chúc của Ngài đã để lại trong giờ phút cuối cùng:

“Này! Các người phải tự thắp đuốc lên mà đi! Các người hãy lấy Pháp của Ta làm đuốc! Hãy theo Pháp của Ta mà tự giải thoát! Đừng tìm sự giải thoát ở một kẻ nào khác, đừng tìm sự giải thoát ở một nơi nào khác, ngoài các người!”

“Này! Các người đừng dục vọng mà quên lời Ta dạy. Mọi vật ở đời không có gì quý giá. Thân thể rồi sẽ tan rã. Chỉ có đạo Ta là quý báu. Chỉ có Chân lý của đạo Ta là bất di, bất dịch. Hãy Tinh tấn lên để giải thoát, hỡi các người rất thân yêu của Ta!”.

Sau khi đã dọn dò cặn kẽ xong, Ngài nhập định rồi vào Niết bàn. Lúc bấy giờ nhằm ngày Rằm tháng Hai âm lịch. Rừng cây Sa La tuôn hoa xuống phủ lên thân Ngài, trời đất u ám, cây cỏ héo úa, chim chóc im bật tiếng hót, vạn vật như chìm lặng trong những giây phút nặng nề của sự chia ly. Các đệ tử tấm liệm xác thân Ngài vào kim quan và bảy ngày sau, đưa kim quan Ngài vào thành Câu Thi để tại chùa Thiện Quang và làm lễ trà tỳ (hỏa thiêu).

Tám vị Quốc Vương lớn ở Ấn Độ kéo binh hùng tướng dũng đến toan tranh giành Xá Lợi. Nhưng ông Hương Tích y theo di chúc của Phật, đứng ra điều đình, và nhờ thế sự phân chia xá lợi đều được ổn thỏa.

Đức Phật đã nhập Niết bàn, nhưng gương sáng của đời Ngài vẫn còn chiếu sáng rực trước mắt chúng ta. Suốt 49 năm hoằng pháp, không một lúc nào

Ngài xao lãng mục đích tối thượng là hóa độ chúng sanh đang trầm luân trong bể khổ. Khi còn tại gia, Ngài là người ở trong địa vị có điểm phúc nhất, cao nhất của người đời, thế mà Ngài vẫn không màng tương đến;

Khi vào trong đạo, Ngài là người ở trong địa vị cao chót vót của Đạo, thế mà Ngài vẫn không chịu ở yên trong địa vị ấy, lại vất vả duỗi rong trên mọi nẻo đường bụi bặm, gai góc để đưa dắt chúng sanh lên con đường hạnh phúc an vui và giải thoát hoàn toàn. Lòng thương của Phật thật là vô lượng, ân đức của Phật thật vô biên.

Sau khi đã dọn dò cặn kẽ xong, Ngài nhập định rồi vào Niết bàn. Lúc bấy giờ nhằm ngày Rằm tháng Hai âm lịch. Rừng cây Sa La tuôn hoa xuống phủ lên thân Ngài, trời đất u ám, cây cỏ héo úa, chim chóc im bật tiếng hót, vạn vật như chìm lặng trong những giây phút nặng nề của sự chia ly.

Sau khi đã dọn dò cặn kẽ xong, Ngài nhập định rồi vào Niết bàn. Lúc bấy giờ nhằm ngày Rằm tháng Hai âm lịch. Rừng cây Sa La tuôn hoa xuống phủ lên thân Ngài, trời đất u ám, cây cỏ héo úa, chim chóc im bật tiếng hót, vạn vật như chìm lặng trong những giây phút nặng nề của sự chia ly.

Ý nghĩa của ngày Phật nhập Niết bàn

Đức Phật đã nhập Niết bàn gần 26 thế kỷ, nhưng dấu tích của Ngài vẫn còn in đậm trong tâm tư của tất cả những người con Phật nói riêng và toàn nhân loại trên thế giới nói chung bởi lẽ lợi ích mà Ngài đã mang lại cho chúng sanh quá lớn lao vĩ đại. Có thể nói rằng, sự hòa bình của thế giới có được không thể thiếu sự đóng góp của đạo Phật, sự hạnh phúc và an lạc của muôn loài trên vũ trụ không thể có được nếu như không có giáo pháp của Ngài.

Mỗi năm đến ngày Rằm tháng Hai thì Phật tử ở khắp mọi nơi trên thế giới lại thành tâm làm lễ kỷ niệm ngày Nhập Diệt của Đức Từ Phụ. Việc cử hành lễ nhằm nhắc lại, tán thán công đức cũng như hạnh nguyện tu hành của Phật.

Điều này giúp cho chúng ta noi theo gương sáng của Ngài, thực hiện lời phó chúc và nhận thức sâu sắc hơn các vấn đề sau đây:

Tinh tấn trong đạo Phật khác với nỗ lực, cố gắng của thế gian

1. Thân ngũ uẩn không bền chắc

Hễ có sanh là có diệt. Đó là quy luật vô thường tất yếu của cuộc sống mà ngay cả Kim thân ngũ uẩn của Đức Bổn Sư vẫn phải tuân theo quy luật này, huống chi là cái thân ngũ uẩn đầy bất tịnh của người bình thường. Nếu ai dính mắc vào cái thân ngũ uẩn sẽ bị cái ngã chấp làm đau khổ phiền não. Nếu buông xả chúng thì sẽ an vui tự tại như tinh thần của Tâm kinh đã dạy: “Ngũ uẩn giai không qua hết khổ ách”

Thật ra, nếu ai nhìn Phật qua hình dáng của Thái tử Tất Đạt Đa thì thấy Phật có sanh có diệt, có Đản sanh có Niết Bàn. Nếu ai nhìn thân Phật qua Pháp thân thì rõ ràng Ngài không có sanh diệt. Trong kinh Kim Cang, Phật dạy nếu ai nhìn Phật qua 32 tướng tốt và 80 vẻ đẹp thì sẽ không bao giờ thấy được Phật mà phải nhìn qua Pháp thân thì mới thấy được Phật. Trong các kinh Nikaya Phật cũng dạy rằng: “Ai thấy duyên khởi là thấy Pháp, ai thấy Pháp là thấy Phật” (Trung Bộ Kinh I, số 28; Tương Ưng III, tr. 144 và Tiểu Bộ I, tr. 48).

2. Lòng từ bi của Phật vô cùng bao la rộng lớn

Dù thân mang bệnh nhưng Phật vẫn nhận lời xuất gia cho vị đệ tử cuối cùng là ông Tu Bạt Đà La. Sau đó, Phật lại nhiều lần hỏi các đệ tử rằng có còn vấn đề gì cần hỏi nữa không để Phật giải thích luôn. Điều này cho thấy lòng từ của Phật vô cùng vĩ đại, dù đau đớn bởi thân thể nhưng vẫn luôn lo lắng cho mọi người.

Nhìn vào điểm này chúng ta học được ở Phật hai điều. Một là phải khởi lòng từ bi đến các loài chúng sanh trong mọi hoàn cảnh. Thật vậy, lòng từ là điều không thể thiếu đối với người tu theo Phật. Cũng chính vì lòng từ mà suốt 49 năm hoằng pháp, không một lúc nào Phật xao lãng mục đích tối thượng là hóa độ chúng sanh đang trầm luân trong bể khổ. Hai là phải biết kiểm soát giữa thân và tâm sao cho thân bệnh, thân đau đớn, nhưng tâm vẫn an lạc. Nếu thực hành thiền thì chúng ta sẽ thấy được danh (tâm) và sắc (thân) là hai phần rõ rệt. Nếu tách rời được danh và sắc thì khi thân bệnh nhưng tâm sẽ không bệnh. Đó là những thông điệp mà Đức Phật muốn gửi gắm cho người đời sau.

3. Tự hào khi là những người con Phật

Bởi lẽ không có vị Giáo chủ nào lại từ bỏ thân mạng một cách êm dịu và đẹp đẽ như Phật. Ngài vào định Sơ thiên, rồi định Nhị thiên, định Tam thiên, định Tứ thiên, định Không Vô Biên Xứ, định Thức Vô Biên Xứ, định Vô sở Hữu Xứ, định Phi Tưởng Phi Phi Tưởng. Sau đó, bắt đầu ngược lại, tức là từ định Phi Tưởng Phi Phi Tưởng xuống định Tứ thiên, xuống định Sơ thiên. Rồi Ngài lại từ định Sơ thiên lên định Tứ thiên rồi Đức Phật nhập Niết Bàn. Như vậy, dù sắp từ bỏ thân mạng nhưng Ngài vẫn tự tại ra vào trong Thiên định. Ngài không bị sanh tử nhận chìm mà Ngài đang cười trên ngọn sóng sanh tử. Là người con Phật chúng ta phải hiểu điểm này. Tuy không ra vào trong Thiên định như Phật nhưng chúng ta phải cố gắng học Phật ở chỗ tự tại trong sanh tử, đừng để cho sanh tử nhận chìm.

4. Tấm gương sáng cho đời

Cho dù chúng ta nhìn Phật ở góc độ nào, Pháp thân hay Kim thân ngũ uẩn, có nhập diệt hay không nhập diệt thì suốt 49 năm hoằng pháp độ sanh không mệt mỏi, Ngài vẫn là tấm gương sáng về lòng từ bi và trí tuệ cho đời. Sự hy sinh cao cả, lòng từ bi rộng lớn, trí tuệ sáng suốt, ý chí dũng mãnh của Ngài không những là gương sáng cho đệ tử Phật mà còn cho tất cả mọi người. Những ai muốn có sự an lạc thật sự ở ngay trong đời này và giải thoát trong đời sau thì phải tu theo giáo pháp của Ngài. Đó là con đường Bát Chánh Đạo, con đường Giới Định Tuệ. Nếu tu giống Phật thì sẽ thành Phật. Có bao giờ chúng ta tự hỏi rằng mình tu giống Phật chưa? Phật từ bỏ tất cả, còn mình đã bỏ được chưa hay là dính mắc quá nhiều thứ trên đời. Phật từ bi vô lượng vô biên còn chúng ta từ bi được mấy phần?...Đó là những câu hỏi mà chúng ta cần đặt ra để soi rọi nơi tự thân mình.

”.

“Này! Các người đừng dục vọng mà quên lời Ta dạy. Mọi vật ở đời không có gì quý giá. Thân thể rồi sẽ tan rã. Chỉ có đạo Ta là quý báu. Chỉ có Chân lý của đạo Ta là bất di, bất dịch. Hãy Tinh tấn lên để giải thoát, hỡi các người rất thân yêu của Ta!”.

5. Thực hiện lời Phó chúc

Ân đức sâu dày của Phật không dễ gì báo đáp được, chỉ có xuất gia đứng trong hàng ngũ Tăng đoàn, tinh tấn tu học y như lời phó chúc của Ngài thì mới mong báo đáp phần nào ân đức này.

Hãy luôn luôn ghi nhớ những lời dạy sau cùng của Phật là phải lấy giới luật làm thầy, tự thắt đuốc lên mà đi, hãy lấy Pháp của Phật làm đuốc, hãy theo Pháp của Phật mà tự giải thoát, đừng tìm sự giải thoát ở một ai khác, đừng tìm sự giải thoát ở một nơi nào khác, ngoài chính mình, mọi vật ở đời không có gì quý giá, thân thể rồi sẽ tan rã, chỉ có đạo Phật là quý báu, chỉ có chân lý của đạo Phật là bất di, bất dịch, hãy tinh tấn lên để giải thoát.

Nói tóm lại, ngày lễ kỷ niệm Đức Phật nhập Niết bàn nhằm tán thán công đức cao vời của Đấng Giác Ngộ. Qua đó khuyến khích những người con Phật hãy học theo gương sáng của Ngài, thực hiện những lời phó chúc của Ngài để tự độ và độ tha. Đức Phật tuy đã nhập diệt cách đây gần 26 thế kỷ, nhưng Giáo pháp và Tăng đoàn của Ngài vẫn còn đó. Nếu ai đi theo con đường của Ngài đã dạy, tinh tấn tu học theo đúng Chánh pháp của Phật thì cũng có thể thấy được Phật.

HT. Thích Thiện Hoa